

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОЛЕДЖАХ ТА ТЕХНІКУМАХ

Стаття присвячена необхідності та значущості використання новітніх інформаційних технологій у навчальному процесі, зокрема, при вивченні студентами коледжу англійської мови. Увага акцентується на визначенні ролі і місця викладача та технічних засобів у навчанні. На підставі фактичного матеріалу розглядається впровадження нових інформаційних технологій у систему освіти як один із пріоритетних напрямків процесу інформатизації сучасного суспільства.

Ключові слова: навчальний процес, інноваційний підхід, інформатизація освіти, інформаційні технології.

Статья посвящена необходимости и значимости использования новейших информационных технологий в учебном процессе, в частности, при изучении студентами колледжа английского языка. Внимание акцентируется на определении роли и места преподавателя и технических средств в обучении. На основании фактического материала рассматривается внедрение новых информационных технологий в систему образования как одно из приоритетных направлений процесса информатизации современного общества.

Ключевые слова: учебный процесс, инновационный подход, информатизация образования, информационные технологии.

The article is devoted to the problem of formation of new information technology in pedagogical process. The origin and the development new different approaches and methods are described. Modern tendencies of the world information technology development which influence the education are singled out. Prominent features and experience of innovative education in colleges are presented.

Key words: pedagogical process, innovative approaches, quality of studying, pedagogical conception.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Пошук шляхів вдосконалення методики викладання, застосування нових методів викладання є постійно актуальними завданнями викладача. У процесі навчання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах використання ефективних методів викладання необхідне для вдосконалення методики викладання. Новітні інформаційні технології є надзвичайно ефективним засобом реалізації сучасних методів викладання іноземних мов. Актуальність даної теми може бути аргументована важливістю проблеми і водночас її недостатньою розробленістю для застосування в умовах технікуму чи коледжу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Змістовна основа масової комп'ютеризації в освіті, безумовно, пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер

є ефективним засобом оптимізації умов розумової праці взагалі, у будь-якому його прояві. Вільямс Р. і Маклі К. у статті «Комп'ютери в школі» пишуть: «Є одна особливість комп'ютера, що розкривається при використанні його як пристрою для навчання інших, і як помічника в набутті знань, – це його бездушність. Машина може «дружелюбно» спілкуватися з користувачем і в якісь моменти «підтримувати» його, однак вона ніколи не виявить ознак дратівливості і не дасть відчуття, що їй стало нудно. У цьому сенсі застосування комп'ютерів є, можливо, найбільш корисним при індивідуалізації викладання» [1].

Як показує вітчизняний і закордонний досвід, застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє забезпечити:

– надання студентові інструменту дослідження, конструювання, формалізації знань про

предметний світ і разом із тим активного компонента предметного світу, інструмента виміру, відображення і впливу на предметний світ;

- розширення сфери самостійної діяльності студентів за рахунок можливості організації різноманітних видів навчальної діяльності (експериментально-дослідницька, навчально-ігрова, інформаційно-навчальна діяльність, а також діяльність щодо обробки інформації, зокрема й аудіовізуальної), у тому числі індивідуальної, на кожному робочому місці, групової, колективної;

- формування інформаційної культури, за рахунок здійснення інформаційно-навчальної діяльності, роботи з об'єктно-орієнтованими програмними засобами;

- підвищення мотивації навчання за рахунок комп'ютерної візуалізації досліджуваних об'єктів, явищ, керування досліджуваними об'єктами, ситуацією, можливості самостійного вибору форм і методів навчання, вкраплення ігрових ситуацій [2].

Сучасні інформаційні технології – це форми і методи передачі інформації за допомогою новітніх засобів та пристроїв зв'язку (телебачення, комп'ютеризація, Інтернет та мобільна мережа зв'язку).

Комп'ютерні навчальні програми в навчанні англійської мови почали використовуватися з 80-х рр. ХХ ст. Автоматизовані навчальні системи (АОС) належать до так званих комбінованих технічних засобів навчання і призначені для реалізації за допомогою комп'ютерів, що працюють у діалоговому режимі, функцій подання навчальної інформації в зручній для сприйняття формі, індивідуалізованому керуванню навчальною діяльністю в ході програмованого, проблемного навчання; контролю знань, а також для забезпечення доступу до обчислювальних, інформаційно-довідкових і інших ресурсів комп'ютера [3].

Завдання дослідження: Розглянути сучасні підходи, сутність інформаційних технологій, форми і методи їх використання. Проаналізувати використання інформаційних технологій у навчальному процесі коледжу. Навести приклади застосування інноваційних технологій на заняттях з англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ми живемо в столітті інформаційної, комп'ютерної революції, що почалася в середині 80-х років і дотепер продовжує нарощувати темпи. От її основні віхи: поява персонального комп'ютера, винахід технології мультимедіа, впровадження в наше життя глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет. Усі ці нововведення легко і непомітно ввійшли в наше життя: вони широко використовуються майже у всіх професійних сферах і в побуті.

Сучасний період розвитку цивілізованого суспільства характеризує процес інформатизації. Інформатизація суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері суспільного виробництва є збір, нагромадження, продукування, обробка, збереження, передача і

використання інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної й обчислювальної техніки, а також на базі різноманітних засобів інформаційного обміну. Одним із пріоритетних напрямів процесу інформатизації сучасного суспільства є інформатизація освіти – упровадження засобів нових інформаційних технологій у систему освіти.

На сьогодні можна вже цілком виразно виділити успішно й активно розвиваючі напрями використання сучасних інформаційних технологій в освіті: по-перше, вони повинні сприяти підвищенню продуктивності праці й ефективності навчального процесу; по-друге, забезпечувати негайне і постійне підкріплення правильності навчальних дій кожного учня; по-третє, підвищувати свідомість та інтерес до вивчення мови; по-четверте, забезпечувати оперативний зворотний зв'язок і поопераційний контроль дій усіх учнів; по-п'яте, мати можливість швидкого введення відповідей без тривалого їх кодування і шифрування [4].

Застосування комп'ютерної техніки на заняттях з англійської мови в коледжі МНУ імені В. О. Сухомлинського значно підвищує інтенсивність навчального процесу. При комп'ютерному навчанні засвоюється набагато більша кількість матеріалу, ніж це робилося за той самий час в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал при використанні комп'ютера краще засвоюється.

Одним із найбільш революційних досягнень за останні десятиліття, що значно вплинуло на освітній процес в усьому світі, стало створення всесвітньої комп'ютерної мережі, що одержала назву Інтернет (англ. international net). Використання кібернетичного простору (cyberspace) у навчальних цілях є абсолютно новим напрямом загальної дидактики і часткової методики, оскільки зміни, що відбуваються, торкаються всіх сторін навчального процесу, починаючи від вибору прийомів і стилю роботи і закінчуючи зміною вимог до академічного рівня учнів. Основна мета вивчення іноземної мови в середньому навчальному закладі – формування комунікативної компетенції, всі інші цілі (освітня, виховна, розвиваюча) реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети. Комунікативний підхід має за мету навчання спілкуванню і формування здатності до міжкультурної взаємодії, що є основою функціонування Інтернету. Включаючись у неї на уроці іноземної мови, ми створюємо модель реального спілкування [5].

Першорядне значення надається розумінню, передачі змісту і висловленню змісту, що мотивує вивчення структури і словника іноземної мови. Таким чином, увага учнів концентрується на використанні форм, ніж на них самих, і навчання граматиці здійснюється непрямим чином, у безпосередньому спілкуванні, замість повного вивчення граматичних правил.

Як інформаційна система, Інтернет пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів. Базовий набір послуг може містити:

- електронну пошту (e-mail);
- можливість публікації власної інформації, створення власної домашньої сторінки (homepage) і розміщення її на Web-сервері;
- доступ до інформаційних ресурсів:
- довідкові каталоги (Yahoo!, InfoSeek/ UltraSmart, LookSmart, Galaxy);
- пошукові системи (Alta Vista, HotBob, Open Text, WebCrawler, Excite);
- розмова в мережі (Chat) [6].

Ці ресурси активно використовуються на заняттях із англійської мови на першому та другому курсах спеціальностей «Бухгалтерський облік», «Обслуговування комп'ютерів», «Прикладна математика», «Соціальна робота».

Комп'ютерні навчальні програми, що використовуються у коледжі Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, мають багато переваг перед традиційними методами навчання. Вони дозволяють тренувати різні види мовної діяльності і сполучити їх у різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні здібності, створити комунікативні ситуації, автоматизувати мовні дії, а також забезпечують можливість обліку ведучої репрезентативної системи, реалізацію індивідуального підходу і інтенсифікацію самостійної роботи учня. Проаналізуємо деякі з них.

а) Вивчення лексики.

При введенні і відпрацюванні тематичної лексики на заняттях, наприклад покупки, продукти харчування, одяг і т.д., можна використовувати комп'ютерні програми «Triple play plus in English», «English on holidays», «English Gold» й інші. Етапи роботи з комп'ютерними програмами такі: демонстрація, закріплення, контроль.

б) Відпрацювання вимови.

Багато навчальних програм передбачають режим роботи з мікрофоном. Після прослуховування слова чи фрази учень повторює за диктором і на екрані з'являється графічне зображення звуку диктора й учня, при порівнянні яких видно всі неточності. Учень прагне домогтися графічного зображення вимовленого звуку максимально наближеного до зразка.

в) Навчання діалогічної мови.

Приклад роботи з діалогами комп'ютерної програми «Triple play plus in English». Із запропонованих 12 діалогів, обирається один, наприклад «У кафе». На екрані з'являються кілька картинок – сцен даного діалогу.

г) Написання листа.

Цей вид роботи вирішує відразу дві задачі: правильне написання англійських слів та освоєння клавіатури. Комп'ютерна навчальна програма «Bridge to English» допомагає вирішити ці задачі. Майже кожне завдання передбачає друкування на клавіатурі англійських слів і речень.

д) Відпрацювання граматичних явищ.

Усі навчальні комп'ютерні програми так чи інакше передбачають відпрацювання визначених граматичних структур. У програмі «Bridge to English» 20 уроків, і в кожному уроці відпрацюються

свої граматичні явища: стверджувальні, негативні і питальні речення, ступені порівняння прикметників, дієприкметник, займенники some, any, структури there is / there are, прийменники і т. д. Усі види роботи одного уроку спрямовані на відпрацювання визначеного граматичного явища [7].

Складання тестів із граматики, використовуючи комп'ютер, допомагає учням краще освоїти граматичний матеріал. Студенти розробляють свої комп'ютерні програми на перевірку лексичних і граматичних знань учнів.

Комп'ютер забезпечує і всебічний (поточний, рубіжний, підсумковий) контроль навчального процесу. Контроль, як відомо, є невід'ємною частиною навчального процесу і виконує функцію зворотного зв'язку між учнем і викладачем. При використанні комп'ютера для контролю якості знань учнів досягається і висока об'єктивність оцінки. Також комп'ютерний контроль дозволяє значно заощадити навчальний час, тому що здійснюється одночасна перевірка знань всіх учнів. Це дає змогу викладачеві приділити більше уваги творчим аспектам роботи з учнями. Ще одна перевага комп'ютера – здатність накопичувати статистичну інформацію в ході навчального процесу. Аналізуючи статистичні дані (кількість помилок, правильних/неправильних відповідей, звертань за допомогою, часу, витраченого на виконання окремих завдань і т.п.), викладач судить про ступінь і якість сформованості знань в учнів.

Основні переваги комп'ютерного тестування: відсутність фактору суб'єктивності під час перевірки тестів, можливість швидко редагувати і доповнювати банк тестових завдань, зменшення витрат часу під час проведення тестування, широка варіативність завдань, надання студенту можливості самоперевірки засвоєння матеріалу (система мережного доступу).

Використання комп'ютерних технологій можна спрямувати не лише на контроль знань студентів, але й на їх поглиблення. Створення спеціальних програм для формування в студентів мовної компетенції в рамках професійного спрямування, використання мережі Інтернет у навчальному процесі, розробка проєктів, презентацій із використанням комп'ютерних технологій та інтернет-ресурсів допоможе мотивувати та зацікавлювати студентів у вивченні іноземних мов. Поєднання застосування згаданих засобів у викладанні іноземної мови з використанням сучасних інформаційних технологій – це один із шляхів підвищення мотивації студентів, адже для сучасної людини оволодіння навиками користування комп'ютером, пошуку необхідної інформації в Інтернеті є невід'ємними факторами професійної самореалізації. Обговорення підготовленого студентом матеріалу з використанням мережі Інтернет, дискусії, рольові ігри сприятимуть ефективному формуванню навичок монологічного та діалогічного мовлення [8].

Аудіо-мовний метод може бути використаний водночас із іншими методами у викладанні іноземної мови професійного спрямування. Цей

метод можна ефективно вдосконалити за допомогою комп'ютерних технологій (розробка комп'ютерних програм для вивчення іноземної мови на основі аудіо-мовного методу).

Основними складовими аудіо-мовного методу є ситуативні діалоги, мова щоденного спілкування, акцентування на мовленні, наголос на запам'ятовування, рольові ігри, створення діалогів, хороше та індивідуальне повторення, читання та написання для кращого запам'ятовування та ін.

Новий словниковий запас та структури презентуються за допомогою діалогів та текстів, імітації та повторення; тренування засноване на зразках, представлених у діалогах та текстах. Граматика стимулюється за допомогою прикладів, чіткі граматичні правила не рекомендуються. Культурна інформація контекстуалізована у діалогах та текстах або представляється викладачем. Читання та письмова робота ґрунтується на усній роботі, виконаній раніше [9].

Звичайно, ефективність цього методу може бути різною, залежно від рівня та індивідуальних особливостей засвоєння студентами нового матеріалу. Використання аудіо-мовного методу в рамках професійної орієнтації студентів – це один із перспективних способів навчання діалогічному та монологічному мовленню.

Як показують опитування студентів, нові інформаційні технології захоплюють їх і є одним із головних їхніх інтересів. Тому використання інформаційних технологій у навчальному процесі

сприятиме формуванню позитивної мотивації до навчання.

Висновки

Виходячи з цього, можна сказати, що використання комп'ютерних технологій робить процес навчання інтенсивним, бо створює атмосферу змагання, виховує вміння співпрацювати. Такі заняття сприяють розвитку творчості, формуванню власних поглядів на проблеми, які слід вирішити. Під час цих занять студенти вчаться зіставляти, узагальнювати, системазувати, розвивають мовлення.

Важливими є різноманіття у викладанні іноземних мов, моделювання ситуацій, наближених до реальних, в яких студенти мали б можливість використати набуті знання та навички, що може допомогти викладачеві донести до студентів важливість оволодіння іноземною мовою.

Вищезгадані методи викладання іноземної мови не є, звичайно, повним списком сучасних методів викладання іноземної мови, однак вони можуть ефективно доповнити сучасну методіку викладання англійської мови.

Однак Інтернет – лише допоміжний технічний засіб навчання. Враховуючи всі переваги й можливості сучасних інформаційних технологій, не варто забувати, що комп'ютер, здійснюючи цілу низку функцій навчання, все ж таки не може повністю замінити викладача іноземної мови. Комп'ютер потрібно не протиставляти вчителю, а використовувати його як засіб підтримки його професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільямс Р. Комп'ютери в школі / Р. Вільямс, К. Маклі. – М., 2008.
2. Кешман Б. Основи комп'ютерної грамотності / Б. Кешман, А. Новембера, Дж. Стоун; [пер. з англ.]. – М., 2008.
3. Подопрігорова Л. А. Использование Интернета в обучении иностранным языкам // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 5. – С. 25–31.
4. Ситдикова І. Комп'ютер поспішає на допомогу / І. Ситдикова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – № 1. – С. 116–119.
5. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов : сьогодні і крізь віки / О. Токменко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 98–100.
6. Jack Lohman. Defining, developing and assessing global competence in engineers / J. Lohman, H. Rollins, Joseph Hoey // European Journal of Engineering Education. – 2006. – № 31.
7. Роберт І. В. Сучасні інформаційні технології в освіті : дидактичні проблеми; перспективи використання / І. В. Роберт. – М., 2007.
8. Федорчук О. С. Використання можливостей мережі Інтернет у діяльності закладів освіти / О. С. Федорчук, Ю. О. Дорошенко // Інформатизація середньої освіти : програмні засоби, технології, досвід, перспективи : [навчально-методичний посібник] / [за ред. В. М. Мадзігона та Ю. О. Дорошенка]. – К. : Педагогічна думка, 2003. – С. 250–272.
9. Бондар О. А. Інформаційна культура як складова професіоналізму методичного працівника [Електронний ресурс] / О. А. Бондар, О. Є. Кравчина, Л. М. Олефіра // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання / [гол. ред.: В. Ю. Биков]. – 2008. – Випуск 4(8). – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em8/content/08boarpwm.htm>.

Рецензенти: Баркасі В. В., к.пед.н., доцент;
Запорожець Г. В., к.пед.н., доцент.

© Олійник О. В., 2012

Дата надходження статті до редколегії 04.12.2012 р.

ОЛІЙНИК Олена Вікторівна – викладач англійської мови коледжу Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв.

Коло наукових інтересів: інформаційні технології, інноваційні технології англійської мови.